

Іван Ніточко

**РІДНОМУ
КРАЮ**

Іван Ніточко

РІДНОМУ КРАЮ

Вірші

Одеса
Прес-кур'єр
2013

УДК 821.161.2-1 Ніточко
ББК 83.3(4Ук)7-8
Н 693

Ніточко І. І.
Н 693 **Рідному краю.** Вірші /Іван Ніточко – Одеса: Прес-кур'єр, 2013,
136 с.

ISBN 978-966-2512-35-9

Своїй малій Батьківщині – селу Мариновому Березівського району - присвячує автор поетичні рядки, написані у різні роки. Він не заперечує можливу літературну недосконалість своїх віршів, але написані вони від душі і з великою любов'ю до свого краю, до своїх земляків.

УДК 821.161.2-1 Ніточко
ББК 83.3(4Ук)7-8

ISBN 978-966-2512-35-9

©Ніточко І. І., 2013

Від автора

Багато років пишучи книги, присвячені історії Березівського краю, інколи складаю вірші. Мабуть, це не моє. Бог не дав мені справжнього поетичного хисту, але душа співає. Співає, коли йду стежинами рідного Маринового, коли гуляю вулицями Березівки, коли бачу знайомі обличчя. У цьому краї я виріс, тут пройшли найкращі роки мого життя, тут багато рідних і близьких мені людей.

Вірші – це єдиний засіб висловити свої ширі емоції. Нехай рядки не досконалі, і рима не завжди відповідає правилам: пишу не для участі у поетичних конкурсах, а для себе, для душі, для близьких, для рідних.

Хочу поділитися своїми відчуттями з усіма березівчанами: з тими, хто згадує мене добрими словами, і з тими, хто на щось ображений. Ми всі – мешканці Березівського краю і, незалежно від стосунків між собою, однаково його любимо. Куди б не закидала нас доля – у різні міста, області, навіть інші країни, ми завжди їдемо додому: хто до Маринового, хто до Березівки, хто до Черногірки, Ряснополя, Демидового... Це – наша Батьківщина. Тут залишилася наша душа, тут пройшли наші дитинство й молодість, з'явилися перше кохання, перші сльози і перша радість. Такі відчуття не купиш за гроші, не вкрадеш, не вигадаш. Таке можна тільки пам'ятати. Свою пам'ять вкладаю у вірші.

Присвячую створене рідному краю. Бажаю всім березівчанам пронести почуття любові до Батьківщини через роки, через проблеми – і подарувати його дітям...

Дякую за надану допомогу у виданні цієї збірки О.А. Корецькій, Й.О. Бурчо, С.Є. Березіну, А.В. Хромову.

Назавжди ваш

Іван Ніточко.

ЗМІСТ

МАРИНОВОМУ

Моє село.....	11
Чекання	12
Односельцям.....	13
Ностальгія	14
Дорога	15
Бригадири.....	16
Сон	17
Ранок сільський ні з чим не зрівняти.....	18
Колись були сади у нашому селі.....	19
Є храм у нашому селі.....	20
Село моє	21
Електропоїзд. Наче серце – стук коліс.....	22
Хай місяці летять... ..	23
Як бджоли на мед, як шпаки на черешню.....	24

ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМ

Западенці	25
Виселенці	26
Переселенець	27
Переселенець – для місцевих – це національність... ..	28
Пам’ятний знак	29
Бойківська доля.....	30
Сто шістнадцять днів	31
Рідний ти мій краю, де ліси та ріки.....	33
Тебе тут не люблять, із тебе сміються.....	34

КОЛГОСПНИКАМ

Сільський керівник.....	35
Команда	36
Ода молоку	37
Сільський пес	38
Сільський кіт.....	39
Прізвисько	40
Земляк при владі	41
Комбайнер.....	42
Жили ми в час, коли крадіжки і брехня... ..	43
Якщо можеш селом ти пройти.....	44

РОДИНІ

Мама.....	45
Онук	46
Дружині	47
Коханій	48
Шастя	49
Дві онучечки – наче дві квітки.....	50
Теща	51
Бабця (незабутнє)	52
Афганець.....	53

АРХІВІСТАМ

Наш архів.....	55
Тост архівістам	56
Почти по Блоку	57
Лілії Григоріївні	58
Архів – це не фах, це діагноз... ..	60
Рейтинги є різні, наче хвилі в морі.....	61

МАЛЕНЬКІ ДРІБНИЧКИ

Дискотека.....	63
З вірою у Бога.....	64
Криниця.....	65
Анонімники.....	66
Березівському благочинному.....	67
Другу.....	68
У кожного віку свої переваги?.....	69
Усьому заздрити – тяжкий великий клопіт.....	70
Які це нині демократи?..	71
Ввели у люджерів демократію.....	72
Скотилася держава вже донизу.....	73
Подяка жінкам незаміжнім і вдовам.....	74
Усякі справи можеш ти зробити.....	75
Ні, не стали повії щасливими.....	76
Багаті нагло пруть вперед.....	77
Феодалізм, капіталізм, соціалізм... ..	78
Повстання	79
Лікарня	80
Сито та Корито (дещо про рейтинги)	81
Брехуха	82
Гріхи.....	83
Що саме робиться на світі?..	84
Малим мене навчали баба й мати.....	85
Хто виростив дітей, їм дав дорогу.....	86
Як треба, то навчився я мовчати.....	87
Схоже поле безкрає на море... ..	88
Сину, що – твій син шумить?..	89
Люблю своїх я рідних, друзів... ..	90
Наша хата на краю села... ..	91
Одинокі.....	92

Його навіщо брудом поливати?.....	93
Ось знов каштан сміється біля моря... ..	94
Я не очікую похвал... ..	95
Йому кортіло стати головою... ..	96
Наснилося.....	97
Все життя я шукаю дорогу до раю... ..	98
Коли зречуся всіх своїх ідей... ..	99
Ти так втомилася.....	100
Від дерева галузку відламати... ..	101
Зустрічав я людей різних... ..	102
Я питаю у друзів й чужинців.....	103
«Що таке гук?».....	104
Життя прожити	105
Шепан	106
Вірш про вірші	107
Розторопша.....	108
Нагороди	109
Другу дитинства (Михайлу Лижковяту).....	110
Струмок	111
Мужик і «язик».....	112
Українські вожді.....	113
Старий клуб	114
Не такий, як усі (сповідь).....	115
А на пенсії він – як усі.....	116
До читача	117
Це – життя	118
Кохання	119
Вірші	120
Перша зустріч	121
Пенсіонери.....	122
Мені вдалося душу над буденністю підняти... ..	123
Секрет.....	124

Коли вже вік немолодий.....	125
Себе вважає: лицар за народ!.....	126
Спочатку у житті все досить легко.....	127
Перший.....	128
Колишній.....	129
Онуки	130
Характер.....	131
Можновладці	132
Дорога в нікуди.....	133
З вірою в Бога.....	134
Замріяні «миші»	135

МАРИНОВОМУ

МОЄ СЕЛО

Їз залізничної платформи
На вихідні в село лечу...
Маринівських будинків форми
Побачив – радість враз відчув.

Тут зі своїми земляками
Водив я коней у нічне.
Найкращим був поміж смаками –
З димком картопля для мене.

Ми воду брали із криниці,
Що на краю села була,
І пляшки* їли із пшениці,
Які матуся напекла.

Галявинка, млинок, криниця...
В селі нема тепер цього.
Я – до Одеси: так годиться.
Там діти. Та село все сниться.
В віршах відтворюю його.

*Пляшки – коржі (місцевий діалект)

ЧЕКАННЯ

Я на зустріч чекаю з селом –
Полетів би до рідного краю.
Полюбляю за мову його
Й на побачення завжди чекаю.

Серцем, думкой до тебе лечу.
Гарне ти, як шипшинова квітка.
Рідне Маринове, я примчу!
Зичу щастя тобі я навіки.

ОДНОСЕЛЬЦЯМ

Односельці, друзі мої ширі!
Радий приїжджати до села.
Зло, що бачив я в життєвім вирі,
Тут забуду від сердець тепла.

Коли є вода в селі – радію
І сумую, як її немає.
Божа служба йде – душа тепліє.
П'є знайомий – рідним співчуваю.

Як і всюди, тут проблеми є;
В цьому світі без проблем не можна.
Та друг допомогу надає,
Адже в скруті може бути кожний.

Вийшли із села учителі,
Вчені, агрономи, інженери.
Кожен з нас на ноги став зумів
Завдяки місцевим мудрагелям*.

Широ тобі дякую, село,
Я за те, що жити нас навчило.
Кожен житель тут – саме добро;
Скрізь – тепло сердець: криниця сили.

*Мудрагелі – розумники (місцевий діалект)

НОСТАЛЬГІЯ

Хочу, щоб все повернулося знову:
За виноградниками пас корову,
Крізь пилораму ішов би до школи...
Та неможливо вертатись по колу.

Запам'ятовуйте кожну мить,
Все, що прожили в рідному селі.
Серце зашемить, бо час пролетить –
Ми відірвемось колись від землі...

ДОРОГА

Коли до Черногірки* дорогу будували,
Робота йшла така і в нашому селі.
Робили одночасно, про це всі добре знали.
Тепер там шлях чудовий, а до Маринова – ні.

Шукають ще і досі винуватих:
Дорогу хто розбив, мости хто поламав.
Та треба нам лише керівників завзятих,
Яких у Черногірку Бог послав.

Коли у нас «летить каміння з неба»,
Дороги в них в порядку, й хліб росте.
Тож винних нам в селі шукать не треба –
Все геніальне в цім житті просте.

Лиш рукава достатньо підкачати
Й на совість виконать свою роботу.
Робити треба – не причин шукати,
А до людей ще й проявлять турботу.

*Черногірка – сусіднє село

БРИГАДИРИ

Мій тато був колгоспним бригадиром;
Крім мене, Люба ще – сестра була.
Платню хорошу мала вся в касира
Громада влячна нашого села.

І ми старались з Любою по силі,
Як вчили нас з дитинства тато й мама.
Хоч може і не всіх задовольнили,
Та схвалення від більшості ми мали.

Та вийшло так для нашого села:
Відтоді, як Союз порозділяли,
Був лише Карич – справжній голова,
А інші на півроку залітали...

Хто вміє нині мудро керувати?
Ті бригадири вже тепер в історії.
Колгоспників лиш пам'ять зберігає –
Ображених державой апріорі.

СОН

Ставок наш, сад, виноградник, пилораму пам'ятаю.
На стадіоні футбол і веселощі в клубі пам'ятаю.
Школу нашу і першу вчительку не забуваю...
Село, чому ти зараз – наче спиш?
Не знаю, не знаю...

---

* * *

Ранок сільський ні з чим не зрівняти.
Все ожива до малинового сходу сонця:
Чути солов'я, гавкає пес – треба вставати...
На душі тепло, як коли народилася доньця...

---

* * *

Колись були сади у нашому селі –
Величні, пишні і веселі.
Господарі прийшли до влади злі:
Тепер замість садів пустелі.

---

* * *

Є храм у нашому селі.
Це добре – є де помолитись.
Та в час розваги молодим
Нема, де притулитись.

СЕЛО МОЄ

Босоніж цими стежками ходив,
Тут з друзями колись пасли корови,
Тут ліс, насаджений в степу – це диво з див,
І стадіон, щоб всі були здорові.

Приймай мене, приймай, моє село,
Таким, яким я став тепер з літами.
Тут скрізь завжди душевне є тепло,
Яке не витрачається з роками.

Живи ще сотні літ, село моє,
Ставай іще гарнішим й затишнішим,
Щоб люди шастя мали тут своє,
Щоб квітла тут природа яскравіше.

---

* * *

Електропоїзд. Наче серце – стук коліс.
З Одеси їду я на батьківщину.
І радо зустрічає переїзд,
Де я колись зустрів свою дружину.

Так добре-добре тут мені стає,
Де мої рідні і близькі, і друзі.
Дитинство промайнуло тут моє –
Всі відчуття приємно у напрузі...

Не хочу звідси їхати у місто,
Де ритм бурхливий, і життя горить.
Так, почуттям моїм у місті тісно,
Сільський втрачаю з сумом колорит.

---

* * *

Хай місяці летять,
Хай степ мовчить
У літні дні гарячі,
Щоб ти жило,
Моє село,
Моє ти Мариново*

*Так місцеві жителі називають село Маринове

---

* * *

Як бджоли на мед, як шпаки на черешню*,
Летим ми до рідного серцю села.
Бо кожен колись тут знайшов свою стежку –
Тут кожного доля ще юна знайшла...

*Рядок, наданий А. В. Хромовим

ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМ

ЗАПАДЕНЦІ

Своя в переселенця гордість:
Є доля – історичний факт.
Його поневіряння повість
Була для влади – просто фарс.

Така вже доля западенця –
Вчетверте кидати свій край.
За ним несе він тугу серця,
Бо там земний для нього рай.

Він вдячний тим, хто допоміг,
На інших зла він не тримає.
Є добрі друзі, свій поріг –
Й себе місцевим відчуває.

ВИСЕЛЕНЦІ

Як побачу де-небудь я пульман-вагон,
Чую стогони душ величаві,
Бачу знову я колір петлиць і погон
Та злі пики, що нас виселяли.

Хіба, кажете, винні? Такий був наказ?
Так, накази ніхто не вмовляє.
Та навіщо ж принижувать, мучити нас –
Тих, хто в розпачі дім залишає?

Хтось тікав із вагонів, щоб долю шукати,
Бо усі розуміли, що волю втрачали.
Хтось вислужував личку роботою ката –
Земляків бив у шелепи – ті аж трішали...

Може старшим сержантом він став того літа
Та погони одяг капітанські з роками,
В нашій пам'яті він залишився бандитом
Із брудними від крові людської руками.

Бити тих, хто лиш волі не хоче втрачати...
Звідки в світі беруться ці люди-горили?
Мабуть, звірів таких не народжує мати,
Та – «творили історію». Люди – терпіли.

ПЕРЕСЕЛЕНЕЦЬ

Чому бажаю, щоб всі пам'ятали
П'ятдесят першого дні ті сумні?
Щоб більше влада таке не вчиняла,
Долі людей не ламала вже – ні!

Звідки трагедія переселенців?
Скаже хтось? Кожен з них чим завинив?
Чесною працею? Чи тим, що в серці
Бога на Сталіна не замінив?

Тут шанувати примусили владу,
Навіть співати вже інших пісень,
Всього боятись, не маючи вади,
І на насмішки мовчати, як пень.

---

* * *

Переселенець – для місцевих – це національність;
Переселенець – для влади – це бандит.
Переселенець насправді – чесність і порядність.
Він вибачає всю неправду й до останнього мовчить.

ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК*

Цей знак стоїть не всупереч, а в пам'ять
Про тих вигнанців з рідної землі,
В подяку тим, хто був привітний з нами,
Щоб діти знали прашурів своїх.

Окремих чорна заздрість задавила:
«З якого дива це – і не про нас?
Чому зібрались, як єдина сила,
Щоб нагадати всім минулий час?»

Це ми – місцеві. Тільки нам відомо
Кого любити, а кому – ганьба.
А ваш далекий край нам незнайомий,
В думках йому не можна панувать».

Я вдячний тим, хто думає чесніше,
Хто не забув для нас події злі.
Такі, як М'якін, Гнида і Кравчишин**
Здружили однодумців на селі.

Пройшли роки. Подружжя кров змішали.
Тепер всі справді – як одна сім'я.
Та тільки пам'ять потребує шани,
І знак цей відчуваю серцем я.

*Знак, встановлений у 2010 році в селі Мариновому і присвячений примусово переселеним у 1951 році українцям

**Прізвища мешканців Маринового

БОЙКІВСЬКА ДОЛЯ

Судилося мешканцям рідних Устрік
Поїхати в степ, де ні лісу, ні рік.
Їх змусили тут забувати свій край,
Колгосп комуністи дали їм як рай.

Бойки прийняли свою долю, бо їм
Іти проти Сталіна – в табір, не в дім.
Добробут з роками створили з біди,
Але про свій край пам'ятають завжди.

СТО ШІСТНАДЦЯТЬ ДНІВ*

Ту важку несемо ми образу
На страшних сто шістнадцять тих днів.
Депортація сталась одразу
І туди, куди Сталін велів.

Серед тих, хто провів переселення те,
Не знайшлося порядних людей.
У вагони запхали скотину й дітей...
Прибули на четвертий лиш день.

Все, що сталось, терпіло населення.
Так – без хліба, а часом, й води
Проживали оте переселення –
Хай не сталось б ще більше біди.

У страждань був скерований вектор:
Відбулося коли прибуття,
Розселили нас в «правильний сектор»
На «щасливе» колгоспне буття.

Тут примусили лікаря, вчителя
Чи то майстра – в колгоспі робити,
І міського примусили жителя.
Ну за що було владу любити?!

На чужих ми ліжках засинали,
Згадуючи дім в спокійний час.
Деякі з місцевих помагали,
А ідейні все принижували нас.

Церкви, звісно, в селі не було,
А була порнографія духа:
«Віра в Бога – ідейне зло» –
Тема лекції. Показуха.

Проминули тяжкі ті роки,
Та забути їх серце не хоче.
Хоч з місцевими ми земляки,
Перепросить чи влада за злочин?

*Згідно з договором між СРСР і урядом Польщі від 15 лютого 1951 року, було здійснено обмін територіями по 480 кв. км з кожного боку. Фактично це було примусове переселення (депортація) українців з території Польщі, а поляків з території України.

Виселено з колишньої Дрогобицької області 45 сіл, в тому числі з Нижньо-Устрікського району всі 38 сіл, з Хирівського – 4 села, з Стріливецького – 3 села.

Перший ешелон з виселенцями було відправлено в південні та східні області України 13 червня, останній – 16 жовтня 1951 року. За 116 днів було переселено до Одеської області 10 283 особи, до Сталінської (Донецької) – 100 037 осіб, до Херсонської – 5050 осіб, до Миколаївської – 6 000 осіб.

Людей з Польщі розмістили у 25 селах Сталінської області, 20 селах (18 колгоспах) Одеської, 10 селах Миколаївської та 5 селах Херсонської. До Одеської області було переселено 1933 родини. Їм і присвячую ці рядки

---

* * *

Рідний ти мій краю, де ліси та ріки,
Де душі спокійно, вільно так було!
В серці зберігаєм ми тебе довіку,
Не забудь ї ти нас – все, що тут пройшло.

---

* * *

Тебе тут не люблять, із тебе сміються,
Їм переселенець, «бандерівець» ти.
Ти ж мовчки працюєш, хоча сльози ллються,
Працюєш для спільної з ними мети...

КОЛГОСПНИКАМ

СІЛЬСЬКИЙ КЕРІВНИК

Нема в мене поваги до того,
Хто зневажає чесних трударів,
Доярку там чи тракториста хто
Не пустить в кабінет і на поріг.

Хоч високо злетів ти, керівник,
Життя – це з поворотами дорога.
На гору йти останнім часом звик,
Та можеш швидко впасти на підлогу.

Ти вгору йшов, бо люди «підняли»,
Обрали, щоб у кріслі опинився.
Шануй же тих, хто в праці на землі,
Щоб передчасно ти не приземлився.

Не винний житель нашого села,
Шо в котрий раз вже влада обікрала,
В лещатах стисла, слова не дала,
Щоб як захоче, потім керувала.

КОМАНДА

Район Березівський – найкращій у світі,
Людьми його завжди пишався і я.
Трудились ми разом, як бджоли в суцвітті:
Команда була – як єдина сім'я.

ОДА МОЛОКУ

З молоком починається наше життя,
Молоко – це є радість старим і малечі.
Молоко в шоколад, у коктейль для пиття,
Молоко – це і сир, запечений у печі.

З тебе роблять вершки, ллють тебе в сепаратор,
Ти сметана на масло – б'ють тебе у маслянці.
Ти і їжа, і лікар й життя стимулятор –
Вічна сила природи, що міститься в склянці.

Можеш бути ти кислим – й солодке ти є.
Роблять бринзу із тебе, сири ї сметану.
Неодмінно тебе хворим лікар дає:
Від застуди лікуєш й загоюєш рани.

Мало слів для подяки за все, що дало
Людям доброго ти. Тебе любимо – знаєш.
Хоч би скільки напоїв на світі було,
Та ніколи ти значення геть не втрачаєш.

СІЛЬСЬКИЙ ПЕС

Пес сільський – то є справжній господар у дворі:
Він завжди на сторожі порядку стоїть.
Знає точно, кого пропустить до комори,
А кого і на двір взагалі не пустить.

Навіть когут враховує все це і знає,
Що той пес – наглядач, голова всього двору.
Він претензій якихось псу не виставляє,
А шанує, бо пес зберігає обору.

І сільський пес не задрить ніколи міському,
Що в того спокійніша, щасливіша доля.
Адже він вартовий – він важливий для дому,
І у нього при цьому є сила і воля.

СІЛЬСЬКИЙ КІТ

Кіт міський мишей не ловить –
Робить це його господар.
На селі ж коти, панове,
Мишам не дають проходу.

Знає кіт – кого спіймає,
Бачить в темряві до ранку.
На селі повагу має,
А на свято – ще й сметанки.

ПРИЗВИСЬКО

Вуличні прізвиська бувають різні,
Одних соромляться, іншими пишаться.
Якісь навіть лагідні, інші – грізні...
Та як причепилися – навіки залишаються.

Пишаюсь я прізвиськом тата мого,
Який в бригадирстві із законом знався.
Люди Законярою прозвали його,
Й Законярою він завжди залишався.

Справді є сірі особи – як миші.
Прізвиськ не мають: їх не помічають.
Можуть до інших за прізвиськом лише
Сірі звертатись – й повагу втрачають.

Щоб шанобливе вам прізвисько мати,
Треба себе між людей проявляти,
Знати про здібності людям давати –
Й довго тоді будуть вас пам'ятати.

ЗЕМЛЯК ПРИ ВЛАДІ

При владі важко бути земляку:
Від нього люди більше вимагають.
Йому задачу ставлять нелегку –
Рішати як її – без нього знають.

Дорогу до лікарні збудувати,
А ще, звичайно, школу й дитсадок;
Води нестачу кляту як здолати,
Місцевий відновити як ставок.

Всі знають, та робити має ВІН,
Людське завдання – лише вимагати,
На зборах виступати – «бити в дзвін»,
Щоб віддавалося: він, він – і знову він...

Коли критикани чи їхні дружини
При владі якійсь опинились,
Як щось негаразд – не дружини зробили,
Й самі теж пухнасті і білі.

Проте вони здатні до стелі дістатись
І дряпатись будуть на стіни,
Щоб знову у всьому його звинуватить,
Хоча й заважає сумління.

На себе поглянути хтось з вас не схоче
Та рідних своїх роздивитись?
Як помилки власні вам кинуться в очі,
На інших не будете злитись.

КОМБАЙНЕР*

Відчуваючи губи від поту солоні,
Вигружав комбайнер зерно у полі.
На натружені глянув свої долоні
З думкой: маємо хліб через мозолі.

Хліб неможливо створити без поту,
Хліб – стрижень нашого життя.
Хліб завдячує за тяжку роботу,
Хліб на столі – це щастя буття.

Земляки мої добре ці істини знають,
Та працюють завжди в повну силу.
Через це врожаї височенькі збирають,
Присвятив себе доброму хлібному ділу.

*Присвячую Григорію Івановичу Колісниченку та
Івану Зіновійовичу Рим'яку

---

* * *

Жили ми в час, коли крадіжки і брехня
Вважались злом хоч вдень, а хоч вночі.
Тепер крадіжки – спосіб надбання
Багатства для окремих діячів.

---

* * *

Якщо можеш селом ти пройти
І нікому руки не подати,
То який керівник людям ти?
Всім на тебе давно наплювати.

РОДИНІ

МАМА

Матусю, мамо рідна ти моя,
Мене колись ростила ти так важко!
Тоді була і хата не твоя,
І мамалига в ній була за шастя.

Немає в мене слів, щоб описати
Твоє добро, турботу, моя ненько.
Останню хустку мусила продати,
Щоб чимось нас нагодувать маленьких.

Тебе давно нема на цьому світі,
Я сам уже давно став сивим-сивим,
Та уявляю бджілкою в суцвітті
Тебе – і серед спогадів шасливий.

ОНУК

Онучок мій на білий світ з'явився.
Діди і бабки враз помолоділи,
Радіють тітки й дядьки – народився!
Хай долю Бог пошле йому шасливу!

Ну що тобі ще побажать, маленький?
Рости розумним, гарним і здоровим,
Будь добрим, працьовитим, слухай неньку,
До старших чемним ділом будь і словом.

От імені у тебе ще немає:
Батьки і досі думають над ним.
Ну що ж – хай добре мізки напружують,
Ми ж тебе любимо й без імені – таким.

ДРУЖИНІ

Ну хто тобі повірить, що ти немолода,
Що ти насправді мати й бабця любя?
Твоїй красі і струнності хід часу – не біда.
Дивлюсь на тебе – хоч веди до шлюбу!

Душею ти ще більше красивіша,
Про це беззаперечно знаю я.
Ти любиш всіх, стаєш іще добріша,
І всі для тебе – як одна сім'я.

Тобі усі віддячують взаємно,
Де ти присутня – бажана ти є.
Ти веселиш компанію приємно,
І там, де ти – все робиться живе.

І радий я, що ти – моя дружина,
Я все своє життя пишаюсь тим.
А ти усім на заздрість – незрадлива,
В сім'ї ти завжди – приклад молодим.

Немолодий – тим відчуття сильніші.
Я так тебе любив, за тебе я молився!
Було усе в житті – та став добрішим.
Я вірив і кохав – і ще не надивився.

КОХАНІЙ

Я не віддам тебе нікому,
Такої в світі не знайти.
Думки про тебе через втому
Скоріше змушують іти.

У пам'яті моїй твій голос –
Веселий, лагідний, гучний,
Теплом налитий, наче колос,
Мені здавалось – неземний.

Рясніше дощик випадає –
То краше для озимини...
Я твої коси пам'ятаю,
Знайому родимку мені.

Твої я губи відчуваю,
Твої обійми й теплий стан.
І чим палкіше я кохаю,
Стаю тим більше любим сам.

Мій жар у серці не згасити,
Тепер я охоронець твій
Хто схоче тебе розпалити,
Хай начувається по всій...

ЩАСТЯ

Вареники з картоплею люблю,
Що плавають собі в сметані.
Люблю я за столом сім'ю
В свята, як прийдуть гості ранні.

Люблю я огірки із медом,
Коли дружина подає;
Дітей, онуків біля себе –
Життю наснаги це дає.

Люблю – нема де правди діти –
Картоплю з кропом на столі,
Як зять з невісткою і діти
Говорять тости – ще й мені.

Щасливе це життя для мене –
З дружиною в парі все прийняти.
Бажаю на життєвій сцені
І вам знайти добра багато.

---

* * *

Дві онучечки – наче дві квітки,
В гості до діда в неділю приходять.
Бабина й дідова радість – ці дітки,
Теплі слова для нас в серці знаходять.

В кожній сім'ї є свої традиції,
А у нашій – прихід онучок знаковий.
Дідові в кожній родині амбіції
Для онуків завжди однакові.

Вам спасибі, онучки, що нас пам'ятаєте,
Що приходите та біографію знаєте.
І на вас ми чекаємо в кожному неділю,
Ви нам – тонус життя, наші любі та милі!

ТЕЩА

Відомо всім – бувають тещі різні:
Є – просто теща, а є теща-мама.
У першої думки бувають грізні,
А друга до сім'ї не пустить драму.

Моя була – красуня із Устрік*,
Що народила чотирьох дітей.
Їм доброту давала рік у рік,
Велику шану мала від людей.

Вона багатства і не знала зроду,
Гіркий сирітський змалку в неї вік.
Була висока, статна, мала вроду,
І гарний був у неї чоловік.

Для мене, зятя – і невісток
Була вона, як рідна мати.
Від нас чекала добрих звісток,
І час її добром згадати.

*Устріки – місто в Польщі

БАБЦЯ

(незабутнє)

Іде пилюга з-під коліс
Важких бистарок, як вагони.
І бабця очі тре від сліз –
Радіє: внук вже сили повний.

Це бабця дорога моя,
Онук їй в радість – бригадир.
Радіє, що в нього сім'я,
В сім'ї є злагода і мир.

Погас вогонь її життя,
Вже не стрічає на порозі,
Та в снах приходить з небуття –
Питає: «Працювати в змозі?»

І в снах веде мене за ручку
Моя бабуся дорога.
Немолодого вже онучка
Підтримує її рука.

АФГАНЕЦЬ*

Всі, як один, афганці – люди дружні,
І не потрібна їм надмірна допомога.
Міцні характером, у задумах потужні –
Їм ні до чого керівна облога.

А хто не воював і пороху не нюхав,
З гелікоптера в пекло не стрибав,
Затулить до проблем афганців вуха
І зробить вигляд, що їх геть не знав.

*Присвячую своєму племіннику-афганцю Сергію Івановичу Белей

АРХІВІСТАМ

НАШ АРХІВ

Архів – це не звалище давніх паперів,
Як то думає дехто з державних мужів.
То є сейф, де історія цілих імперій,
Зверхнє ставлення знав, но терпів і мужнів.

Без архіву вся область неначе склерозна,
Без архіву усе відійде в забуття.
Для історика він – справа геть надсерйозна,
А для неука – місце паперів буття.

Надбання професійні потрібні у справі,
Будь-кому не довірять свідоцтва моментів.
Фахівців тут когорта задіяна славна –
Береже про Одешину все в документах.

Так піднімемо чарки за нас, архівістів –
Тих, хто пам'ять сумлінно для всіх береже,
Тих, хто правду рятує – борців-активістів...
Годі слів: шана вам! Треба випити вже.

ТОСТ АРХІВІСТАМ

Шановні архівісти!
П'ю за вас два рази по двісті!
Третій раз – ше сто грам
За чудових архівних дам!

Ви – професіонали, Богом дані.
Усе на місці, а не в чемодані.
То ж бережіть знання, красу і вроду
Для нас – і нашого народу!

ПОЧТИ ПО БЛОКУ

День. Улица. Дерево. Аптека.
Скрип контрфорстов красноречив.
Но человек за человеком
Приходят в государственный архив.

Хотя опасно* им сидеть в читальном зале,
Они находят документы, как и встарь.
Ночь. Но архив все светом залит.
Дело. Опись. Копия – сухарь.

*Приміщення аварійне

ЛІЛІ ГРИГОРІВНІ*

Так, Ви – найкраща жінка-керівник,
Товариш вірний і в архіві аналітик.
Вас люди знають, люблять Вас вони
І поважають – ніде правди діти.

Цінують Вас у будь-якій компанії,
Не дивлячись на вік ваш молодий.
Весела, працьовита – та без манії:
Цікавить різне дух Ваш заводний.

Так, Ви – душа і совість колективу
І вмієте в напрузі всіх тримать.
Вам завдяки і на архівній ниві
Сторінка розпочата вже нова.

Вивчаєте день в день архівні справи –
У Вас задачі дуже непрості.
Шукаєте, не зводячись із лави,
Цікаве у архівному житті.

Скажу Вам від душі – хай чують свідки:
Заступників я мав в житті багато,
Але такі, як Ви – велика рідкість,
Радію я, що Вас судилось знати.

Навчили стільки кадрів для науки!
За рік чи два зробили архівістами,
Хоча когось і брали на поруки.
Тепер вони усі – спеціалісти.

Ви – і бабуся, лагідна дружина:
Так кажуть всі, хто ближче знає Вас.
І прабабуся буде з вас відмінна,
Коли на це від Бога прийде час.

Хай Бог дарує довгії літа,
Дасть сили все найкраще зберегти.
Нехай в житті панує доброта.
Бажаю все, що треба Вам – знайти.

*Л. Г. Білоусова – заступник директора ДАОО

---

* * *

Архів – це не фах, це діагноз,
Істориків в давнє політ.
Тут їм пізнавати нескладно
Події віддалених літ.

---

* * *

Рейтинги є різні, наче хвилі в морі:
Так, є справедливі, добрі і суворі.
Ще вони бувають правдиві і брехливі.
Все це добре знають у нашому архіві.

МАЛЕНЬКІ ДРІБНИЧКИ

ДИСКОТЕКА *

Один стоїть, як голий в кропиві:
Трясе його, неначе в лихоманці,
Волосся дибки ще на голові –
Це молоді зібралися на танці.

Хропе тут інший, третій ще й реве,
Четвертий по-козлячому вже бека.
Той, хто заводить, вуха звуком рве:
Всі розступись – гуляє дискотека!

У багатьох розширені зіниці,
І пиво безперервно смокчуть губи.
Гарцують, наче в череді телиці,
Як ріжуться у тих із болем зуби.

1986 р.

с. Раухівка

*Майже за В. М. Васильцем

З ВІРОЮ У БОГА

Було: забули люди стежку в храм.
Безбожного століття це провина.
Невіруючий був в державі пан –
Між душами та Богом ставив стіну.

Минулося, і з вірою душі
Прийшла можливість вільно сповідатись,
Молитись, щоб державні всі мужі
Вже не змогли над вірою знушатись.

І вдічний я тепер святим отцям,
Що маю право з ними помолитись
І Бога славить по святковим дням,
І віруючим для людей лишитись.

КРИНИЦЯ

Стоїть криниця садинок у селі.
Колись людей поїла та худобу,
Та дні від неї користі пройшли,
Тепер вона – неначе у жалобі.

З літами ми мудрішими стаєм,
Цінуємо людей інакше й речі.
І сенс в собі добро відкрити є –
Заради чогось підставляти плечі.

Криниця, що центральною звалась,
Чекай на краще від людей і долі!
Бажаю, щоб громада віднайшла
Можливість відродить тебе поволі.

АНОНІМНИКИ

Ні в забобони ми не віримо, ні в знаки,
Нам перевірки цілий рік – як в житті маки.
Ось, Новий рік вже просто на порозі,
Ми ж через анонімки ще в облозі.

Та схаменіться ж, анонімники-писаки!
Ці перевірки нам до... (в риму до гілляки).
У нас працюють чесні професіонали.
Ви це забули чи цього не знали?

Запам'ятайте: ми хоча й терплячі,
Та як дістанете – дамо від серця здачі.
На кляузи не витрачайте сили,
Бо йде робота, і усім все зрозуміло.

БЕРЕЗІВСЬКОМУ БЛАГОЧИННОМУ

Не можу я знайомством не пишатись
Із благочинним – із отцем Петром.
У нього є чого навчатись:
Все робить з радістю, з добром.

Я пам'ятаю добре, пане отче,
Важливі Ваші для людей діла:
Навчання, відбудівлю храмів – отже
Відкрили всім, що віра нам дала.

Не тільки Ви священик – ще й політик,
Вас знають всі й чекають всі на Вас.
Ви – таємниць душевних аналітик –
Потрібні людям в метушний наш час.

Хоч вік Ваш молодий ще, та повагу
Й захоплення знаходите в людей.
Веселий, добрий – маєте відвагу
У захисті євангельських ідей.

Хай довгії літа Вам Бог дарує,
У Вашій справі сили Вам дає.
В приходах доброта нехай панує.
Всі вдячні, що Ви поряд з ними є.

ДРУГУ

Сердечні друзі є – і просто друзі
Без будь-яких прикмет і порівнянь,
Хоч з ними поряд ти вже не в напрузі –
Вони для свят і вихідного дня.

Але є Друг, який тобі від Бога –
Єдиний і найближчий в світі Друг,
Який з тобою одну обрав дорогу,
В одному напрямку з тобою тягне плуг.

---

* * *

У кожного віку свої переваги?
Не вірте у це. То не правда, а фарс.
З літами слабкіші минулих літ вади,
Та вам на честь цього не буде фанфар.

---

* * *

Усьому заздрити – тяжкий великий клопіт...
Сусіду краше! Все виходить в нього вмить!
Так мучитись – невдячна є робота:
В напрузі швидко і дарма життя згорить.

---

* * *

Які це нині демократи?
Це ті, кому на все плювати.
Стоп. Може ляпнув я поспішно?
Та крім грошей, це геть не грішно.

---

* * *

Ввели у люджерів демократію,
І модно стало голос свій подати.
Це все дало можливість їхній братії
Для їжі найсмачніших вибирати.

---

* * *

Скотилася держава вже донизу,
Свобода з нею, рівність – ще і братство.
Всі звикли до нового вже девізу:
Корупція, інфляція, нахабство!

---

* * *

Подяка жінкам незаміжнім і вдовам.
Попри негаразди і втрати, вони
Колись діточок народили чудових
Й зростили не гірше, аніж заміжні.

---

* * *

Усякі справи можеш ти зробити
І стільки, скільки намірів відчуєш.
Та тільки раз можливо полюбити!
Це – не збудуєш і не намалюєш.

---

* * *

Ні, не стали повії щасливими,
Хоч зреклися роботи своєї.
Діточок ця не мала омріяних
Донька іншої – теж на панелі.

---

* * *

Багаті нагло пруть вперед,
Життя – дорожче і страшніше.
Кого до влади оберем?
Де ж не «круті», а хоч простіші?

---

* * *

Феодалізм, капіталізм, соціалізм,
Перебудова, оптимізація...
І знов таки – капіталізм, політизація...
Нам все одно – яка на черзі гава,
Для нас важлива є державна справа.

ПОВСТАННЯ

Тягар в душі великий маю
За те, що робиться в державі.
Бандит-політик? Величають!
Усюди правлять бал «лягаві».

Ми мовчимо. Такий народ,
Який терпляче все виносить.
Та прийде час – і поворот,
І всіх з'єднає слово «досить!»

ЛІКАРНЯ*

Покрашити маринівці хотіли лікування.
Для цього депутати щось заходились робити –
Писати та читати. Відбулось голосування.
А врешті решт лікарню постановлено закрити.

Навіщо обирали депутатів люди в раду?
Невже спокійно в очі зможуть людям подивитись
Ті, хто повинен був служити цій громаді,
Натомість сенс знайшов комусь там прислужитись?

Кому з того є радість, що така керує рада?
«О, рада!» – залишилось людям тільки говорити.
Для земляків у мене від душі така порада:
Уважно обирайте їх, щоб потім не жаліти.

*Проти закриття лікарні голосували лише два депутати: В. І. Невидюк та В. В. Афанасопуло

СИТО ТА КОРИТО

(дешо про рейтинги)

«Годуєш когось ти, а я пропускаю.
І хто тут з нас краший, я просто не знаю.
Стараюся чесно усе просівати,
Наповнять тебе – вже нема, що приймати.
Ні, далі не можна удвох працювати:
Я в суті правдиве – ти ж мусиш брехати.

Корито ти рідне, ми завжди з тобою.
Про рейтинги знаємо лише ми двоє.
Чим більше, Корито, ти будеш пузатим,
Тим легше тобі за той рейтинг карати».

«Не треба нічого про рейтинги знати,
А лише ставати ще більше пузатим.
Дурниці, що хтось там найкращій у справі:
Лиш те, що кажу я, є вірним по праву».

«А що таке рейтинг?» – спитаю корито.
«Це – щоб бути зверху, і все шито-крито».
«То чом з мене тягнеш ти жили постійно?»
«Бо рейтинг комусь я роблю самостійно»

«А як ти це робиш, скажи мені друже?»
«Хто ближче до мене – той перший й потужний».
«Ой, я і не знав, що в тобі така сила!»
«Мовчи вже, диряве. Без мене всім – вила».

«Тебе ж я наповнюю завжди дарами,
І дружба за це має бути між нами».
«Якщо ти, диряве, ще будеш скрипіти,
То будеш без діла на стінці висіти».

БРЕХУХА

У нашому селі плітки летять
І мають швидкість блискавки на небі.
Навіщо Інтернет собі нам брать?
Пліткарка все розкаже по потребі.

Не важко найчастіше і збагнути,
Що більшість тих пліток – сама брехня.
Але на всіх кутах ми маєм чути:
«Я бачила сама це серед дня!»

Всі знають, що пліткарка в нас брехуха
Та й ззовні ще – не еталон краси.
Її обходять, бо надме у вуха,
І правду не відмити без зусиль...

Такі є, мабуть, в кожному селі,
Це може стосуватися будь-кого.
Псують чимало язики брехливі й злі,
Якщо свій власний розсуд ні до чого.

ГРІХИ

В житті чимало він грішив,
Гріхи були у нього різні.
Пробачення за них просив,
Та каяття були запізні.

Як пробачали – знов грішив,
Хоч сподівався – вже не буде.
Не став би, як життя б змінив,
Та ні. Гріхи, вважав – забуде.

Здавалосьь – важко без гріхів:
Для всіх – як біла ти ворона;
На тебе – погляди лихі,
Неначе ти поза законом.

Подумав так – й до помилок,
До вчинків, що казав вже: годі!
І знов життя дає урок,
І знову каяття приходить...

Щоденне він за гріх не мав,
Та проти заповідей Божих
Сумління кару відчував.
Пробач йому за совість, Боже!

---

* * *

Що саме робиться на світі?
Скрізь – стреси, поспіх скрізь завжди.
Стає вже важко зрозуміти,
Якої прагне хто мети.

Колись батьки з добром зростили,
Дали путівку в цілий світ,
Та щось не вистачає сили
Свого шукати стільки літ.

Та хоч потроху, хоч по кроку
Іди до власної мети.
Не бійся і не вір пророкам,
І зможеш цілі досягти.

---

* * *

Малим мене навчали баба й мати
Кріпитись, коли серце ріже біль,
Щоби ніхто не міг мене зламати,
Якщо нагряне горе звідусіль;
Веселим бути, щоб біда боялась,
Щоб горе залишилось в стороні...
Тому завжди душа моя сміялась
В лице тим, що зла зичили мені.

---

* * *

Хто виростив дітей, їм дав дорогу,
Прожив своє життя вже не дарма...
Від сивини на скронях є тривога:
Затримайся, мого життя зима!

Так хочу про дітей іше подбати,
Щоб хмари чорної в житті їх не було,
Щоб ліпше у житті могли пізнати,
А трапиться нещастя – б відійшло.

---

* * *

Як треба, то навчився я мовчати,
Хоч маю я кричати, що є сили –
Не хочу, щоб поставили печать
Нешадну в вирок: він уже безсилий...

Рядки душі відкриють наготу,
Читач осудить, приведе на страту
Мої бажання, біль і самоту –
Про них колюче слово буде мати.

Згорить, вода в потічок унесе
Надії попіл – наче гайвороння.
Настане час – і дехто скаже: «Все.
Відпрацював. Ця справа вже стороння»...

---

* * *

Схоже поле безкрає на море...
Березівко, мій краю величний,
Ти прекрасний для мене, хоч звичний.
В моїм серці завжди ці простори,
Тилігулу краса, наші «гори».
Я люблю тебе, рідний наш краю,
Дорогий наш – на зустріч чекаю.
Схоже поле безкрає на море...

---

* * *

Сину, що – твій син шумить?
Не дає тобі відпочивати?
Що ж, тепер запам'ятай цю мить:
Має він таке ж із сином взнати.

---

* * *

Люблю своїх я рідних, друзів,
Для вас душой відкритий й серцем.
Якщо ви в скруті чи напрузі,
У дім також відкриті дверці.

---

* * *

Наша хата на краю села,
Від душі ми раді в ній гостям,
Навіть тим, що доля привела.
Тільки недруг не приходь – затям*.

*Затям – запам'ятай (місцевій діалект)

ОДИНОКІ

Жінка одинока – гарна, молода
Наче у дубовому дуплі тепер живе.
Нещодавно в неї сталася біда:
Чоловік не прийде й милой не назве.

Так, нажаль, самотніх багато жінок,
Доля обділила їх з різних причин.
Комусь відчувати серце волю дало,
Інші все чекають неодружених мужчин.

Хто осудить перших чи, тим більше – других?
Хто на себе візьме тут право судити?
Не судіть, бо й вас теж засудять по колу.
Просто дайте волю й одиноким жити.

---

* * *

Його навіщо брудом поливати?
Він добрий керівник, що б не казали.
Його завжди тут будуть пам'ятати;
Забудуть завтра тих, що поливали.

Усе перевіряється роками –
Ця істина стара, як білий світ.
Частіше ми стаємо будяками,
Хоч мали бути, як весняний цвіт.

---

* * *

Ось знов каштан сміється біля моря;
Чому веселий – і не зрозуміло.
Каштан тут – як людина після горя:
Сміється він якось не дуже вміло.

Маринівське теж поле із спросоння
Сміється, бо роса – як водограй.
Чому радіє? Поле – як долоня,
Яка плекає добрий урожай.

---

* * *

Я не очікую похвал
І слів ласкавих не чекаю.
Підтримка й теплі всі слова
Самі прийдуть, як шастя – мають.

---

* * *

Йому кортіло стати головою:
«Найголоватіший я буду голова!»
Голосували чи не той рукою?
В тій голові – солома й полова.

НАСНИЛОСЯ

Вісімдесятих пам'ятаю дні
І п'ять голів, що скрізь були зі мною.
З перебудовою розійшлись вони –
В районі залишилося з них троє.

Один пішов з життя – хай з миром спить.
А другий – тот продався за машину.
Що ж третій, з ким ішли ми до мети?
Не розмовляє за дрібну причину.

Чи ні вже? Зустрічаємося знов
Над гладдю Тилігульського лимана...
Сказати хочу...

Ні – це сон в вікно
Зайшов... А зміни нездоланні...

---

* * *

Все життя я шукаю дорогу до раю,
Знаю: в пекло так легко потрапи за зло...
У любові і праці з життям наче граю –
Не дивлюся на світ скрізь тоноване скло.

І багато разів так хотілось злетіти!
Що бажання, якщо в цім не маю уміння?
Вміють це чаклуни – й уві сні можуть діти,
Бо вони непідвладні земному тяжінню.

---

* * *

Коли зречуся всіх своїх ідей,
Який вже сенс тобі про них читати?
Моя ти втому, що приходить вдень –
Як пень, зчерствієш. Геть мене й пізнати.

---

* * *

Ти так втомилася... Тобі зніму я втому,
Вкладу у ліжко – в затінь моїх рук...
Пробач мені, бо я не винен в тому –
Наснилась пісня не мені, а пісняру.

---

* * *

Від дерева галузку відламати –
Хоч притули – вона не приживеться...
Життя з уламків долі нам не мати,
Доки життя Мічурін не знайдеться.

---

* * *

Зустрічав я людей різних –
Цілий світ є у їхніх очах.
Зазирнеш – в тих безодня грізна,
В інших – неба блакитнього стяг...

---

* * *

Я питаю у друзів й чужинців:
Є оцінка життю й поведінці?
Чи я добрий, чи може – не дуже?
Чи ти мене оціниш, мій друже?
Незважай на життєве. Є інше:
Захворів я сер'йозно на вірші.

---

* * *

«Що таке гук?» –
Питає в діда внук.

«Гук – це водоспад», –
Дід відповідає.
«Що ж це – водоспад?» –
Знов онук питає.

«То – з гори вода», –
Дід відповідає.

«Що ж гора є та?
Скажи мені, діду?»
Може так питать
З ранку до обіду.

Звик відповідати:
«Був таким й твій тато».

Прийде час і дата:
Дід не буде знати,
Що відповідати.
Це буде означати:

Внук дорослим став,
Більше діда взнав.

Так і має бути
В нашому житті:
Меншим треба чути
Більше на путі.

ЖИТТЯ ПРОЖИТИ

Життя прожив – то є і що згадати,
Та що ж із цього внукам розказати?
Нажаль, такі бабусі є й діди,
Що наробили у житті біди.

Життя прожив – і маю, що згадати,
Не соромно й онукам розказати:
Міцна сім'я, у праці всі сумлінні –
Були для інших прикладом беззмінним.

«Життя прожить – не поле перейти»...
Нехай на прикладі твоєму
Праправнуки складуть поему:
Навчати щастю у житті.

ШЕПАН*

Його Шепаном називали,
Пишався іменем таким.
Що ж це за слово проказали?
Я раз задумався над тим.

Чужі злодіїв шепанами
Назвали. Мову ж не шануєм.
Та їх поставили панами,
Бо рідний рідного – не чуєм.

Цінуй же добре рідне слово,
Скупайся в музиці пісень,
Бо солов'їна є чудова –
Шепани проти – ніч і день.

*Шепан (франц.) – негодяй

ВІРШ ПРО ВІРШІ

Поет не може бути злим,
Бо зло з віршем дається людям;
Сумним не може, мовчазним,
Бо не потрібен як зануда.

Писати не обов'язково,
Та змушує душа – кричить,
Хоч часом привід дріб'язковий...
Як зможете – то не пишiть.

У серці почуття – як птиці,
Ловлю їх у коротку мить.
Чи часом сон такий насниться,
Прокинешся – в душі шемить.

Якби я справді був поетом,
То не писав би ці рядки,
Думок не переймався б злетом.
Все ясно. Та... пишу-таки.

Чого пишу – і сам не знаю.
Якась тому причина є.
Ось напишу, перечитаю...
Безсоння спати не дає...

РОЗТОРОПША*

Росте будяк біля дороги,
Один-однісінький стоїть.
Вклонитися не має змоги –
Росинка, як сльоза, бринить.

Не до вподоби подорожнім
За зріст і стовбур негнучкий,
Що з квітами в букет не можна
Через численні колючки.

Насправді ж це чудова квітка,
Хоч вигляд і непоказний.
Такими є розумні діти:
Доросла суть, а зріст малий.

Є люди – наче будяки,
Їх майже і не помічають,
Та виявлять через роки
Цілющу силу – поважають.

Серед усіх, як будяки –
Колючі, добрі, невеселі...
Лікуються їм завдяки,
А їх душа – немов в пустелі.

*Розторопша (будяк) – лікувальна рослина, засіб народної медицини

НАГОРОДИ

Нагородами люди пишуться.
Є заслужені – й ті, що «з нагоди».
Та найкращою залишається
Слово вдячності при народі.

В земляків нагороди за подвиги.
Те минулося. А сьогодні
Їх частіше дають за послуги
Не державі, а VIP-особі.

Люди мають судити: чи з плямами
Ця душа – чи з Олімп заввишки.
Ні? Гарантій нема, що пам'ятник
Прийме шану, а не насмішки.

Відмінив ордени я б, медалі
Замість двох: хай народ їх вручає
Тим, що завжди людей шанували,
Й за любов щодо рідного краю.

За таке і подяка довічна,
І пошана таки справедлива.
З нагородой такою у вічі
Можна людям дивитись сміливо.

ДРУГУ ДИТИНСТВА *

(Михайлу Лишковяту)

Агов, веселіше, Михайле, заграй!
Розтягуй стареньку гармошку,
Співай про багатий наш край
Й маринівську булью-картошку.

Від співу твого оживає земля,
Все пагорби чують й долини,
Шедрішими робляться наші поля,
А сили в нас – наче в пружини.

Як рано уранці село ожива,
На вулицях наших просторих
Вже пісня лунає твоя трудова,
Відлунює, наче у горах.

Михайле, усім веселіше заграй,
Та ширше розтягуй тальянку.
Хай пісня лунає про рідний наш край,
Про вдачу веселу Мар'янки**.

*м. Вознесенськ, 1965 р.

**Мар'янка – розумник (вуличне прізвисько)

СТРУМОК

Протікав через село струмок,
Від млина він біг аж до лиману.
Вкоротив йому путі ставок,
Що увів усіх селян в оману.

Джерело струмку дало життя,
Є теорія, що вісихає.
Та всі теорії не до пуття
Джерелу, що вічно бігти має.

Життя людського час минає,
Гірке й щасливе має часу лік.
Струмки ж – ті жити вічно мають.
Так має бути. Це – закон землі.

Тож не втручайтесь в існування
Ні джерела, ані струмка.
В них від природи є завдання –
Щоб річечка була стрімка.

МУЖИК І «ЯЗИК»

Мужик критикував «телячу мову»
(Бо українською хтось вів розмову),

Не дивлячись на вік чи стать:
«Язык тут должен каждый знать.

Зачем мне мова, почему?
Ведь есть оригинал «Муму»...

Російська гарна, заперечень тут немає,
Та хто про мову судить, як її не знає?

Солов'їна – лагідна і добра моя мова,
Що не потребує оцінок ні від кого.

Нажаль, є такі мужі при владі –
Оцінюють усе, немов товар на ляді*.

Дурниць їм дуже просто наробити,
Як тиснуть – «язиком» чи мовой говорити.

У побуті, на кухні нам, шановні,
Не заважають суперечки мовні.

Ми розумієм один одного з півслова –
Допомагають і «язик», і мова.

Одначе нагорі, при владі
Як ви не вперті – будьмо раді.

Виконуйте Закон «Про мови»
Й скорочуйте пусті промови.

* Ляда – прилавок

УКРАЇНСЬКІ ВОЖДИ

Неначе пауки у банці,
Їдять суперників вожді.
То разом на майдан – повстанці,
А потім – кожний вождь собі.

Народ стомився вибачати,
Бо він достойний краше жити.
А тим до скону сперечатись:
«Хто вінуватий, й що робити».

Ми – нація вкраїнська сильна,
Нам розуму не позичати.
Всі мітинги – це бульби мильні.
Є вибори, щоб владу брати.

Таке моє переконання:
Ми, мирні, поштовхом сердець
На виборах дійдем єднання –
І прийде тим вождям кінець.

СТАРИЙ КЛУБ

Ось клуб старий стоїть серед села –
Місцевий пам'ятник архітектури.
Весела там компанія була,
Попри старі і сірі стіни-мури*.

Він пам'ятає німців-поселенців,
Роки воєнні теж він не забув
І «западенців» – тих переселенців...
Стоїть – повагу він в людей здобув.

Проте тепер не ту він «ролю грає»,
Людей вже не збирає, як раніше.
Хоч там ніхто вже не відпочиває,
Як дід на старості, стає добрішим.

Старі будівлі – наче люди,
Що пам'ятають честь і гідність,
Слугують прикладами всюди
І всім являють – що є зрілість.

*Мур – стіна (місцевий діалект)

НЕ ТАКИЙ, ЯК УСІ

(сповідь)

Він не такий, як всі, та не сумує:
Багато різних на земній є кулі.
Не означає, що не в ногу він крокує,
Та долю відзнача йому зозуля.

Мав бути першим він завжди,
Показувати приклад іншим.
Казали: «Крашого не жди,
Не перший ти такий, хоч і не гірший».

Так, прийшлося йому все життя
Працювати незмінно в «системі».
І назад не було вороття –
Щоб не тиснули: «Ти не в темі...»

Так крутила його роками
Жорстока керівна система.
Попадав з однієї до іншої «ями»
Й мріяв бути, як всі, не окремим.

Він не курить, не п'є, не гуляє –
Через це «як усі» – не сказати.
Нестандартні він якості має,
А це добре чи зле – кому знати?

Він життя своє прожив, як зміг:
Він добро хотів бачити в людях
І родину батьківську зберіг,
Друзів в справі знаходив він всюди.

А на пенсії він – як усі:
Діток любить і пестить онука.
Сенс життя він знайшов, його сіль –
Щастя в старості це запорука.

ДО ЧИТАЧА

Мене ти не осуджуй, читачу,
За те, що я писав і буду вірші.
Назустріч критиці свідомо я лечу –
Нехай комусь мої від інших гірші.

Щоб передати прозою емоції,
Запас таланту треба мати цілий.
Змовчати, просто з'їсти вражень порції,
Коли душа співає, я безсилий...

Знов у друк. Сподіваюсь – пробачиш.
Запитаєш – навіщо писати?
Прочитай. Тоді, може, побачиш,
Де корисне можливо пізнати.

Не осуджуй мене, читачу.
Римувати рядки ці я мушу.
Я безсонням за вірші плачу –
Заспокоюю так свою душу.

Наповняють слова Інтернет;
Я – у них; не потрібні їм чати*.
Компліменти: «Ти майже поет...»
Ні, я просто не в змозі мовчати.

*Чати – охорона

ЦЕ – ЖИТТЯ

Живем, як живеться. А як же інакше?
Втомився – заснув. Хтось гукнув – розбудили:
Як маятник, стани чергуються наші,
Як гойдалка – сплески втоми та сили.

Колишні думки розчиняються з часом,
Майбутнє – не дуже великий секрет.
Ніч добре минула – помітно одразу:
Готовий ти рухатись вранці вперед.

Що все проминає, ти довго не віриш.
Є спокій в душі – і тепло в серці є.
Живі почуття, фон емоцій – не сірий,
Крокуєш – немов через поле своє.

Та воля є виша, що всім заправляє:
Не дасть позабути, що тануть роки,
Та шастям у серці тебе наділяє –
Воно не піде, як вода у піски.

КОХАННЯ

Стаєм обеззброєні перед красою,
Неначе це марево розум краде...
Добу я милуюсь твоєю косою,
Очей таких ясних ніхто не знайде.

І я оживаю, як квітка весною,
В років виграю через тебе бої
Та мрію, як в юності, поряд з тобою,
Чуття зберегти намагаюсь твої.

Соромились очі, коли зустрічались,
Та як загадково виходить усе!
Нас родичі парой зробить намагались,
Тож доля і досі нам щастя несе.

Ці очі блакитні... За ними – не карими –
Що криється? Здатні про що розказати?
За посмішками що насправді лукавими?
Що буде в житті, якщо нас об'єднати?

Молилися Богу, чекали на радість,
Коли ще були наодинці – самі.
До щастя обидва колись готувались,
За нього вклоняємося до землі.

Хай пам'ять вертає шасливі нам дні.
Вклоняюсь не лише землі, а й тобі.
Я часто це бачу, кохана, у сні,
І сняться все очі твої голубі.

ВІРШІ

Коли б сказала ти мені:
«Вже годі віршів, непотрібно»,
Я б став чорнішим від землі,
Хоча себе б поводив гідно.

Не припиняй яскраві сни,
Ту лагідність, що виникає.
Без цього барви й світ весни
Як хтось в комору замикає.

Щоби без суперечок й крику
Та докорів, що це від скуки,
Ти зілля завари із лику*
Й сприйми, як є: звільни цим руки.

*Лико – чай з липи (місцевій діалект)

ПЕРША ЗУСТРІЧ

Перша зустріч, кохана, з тобою...
Був два тижні, немов нерозумний.
Сон не йшов. Розмовляв із собою.
Дні тяглись до суботи, як гума.

Так боявся, що ти не прийдеш,
Наче долі без цього не буде!
Говорили мені: «Це пройде,
Буде добре»... Життя знали люди...

ПЕНСІОНЕРИ

Серед нас, «совків»*-пенсіонерів,
Є тепер багато дуже злих:
Не єство це комуністів, піонерів –
Це життя замордувало їх.

Зміни у обличчя вносить старість –
Поступово це і не відчути.
На одних лише росте зухвалість,
Інші – назавжди нормальні люди.

*Тобто, тих, хто народився й працював у СРСР

---

* * *

Мені вдалося душу над буденністю підняти,
І ті, що поруч, всім єством змогли мене відчути.
Сам став собою я і людям зміг допомагати.
Бажаю й їм себе підняти та зі мною поруч бути.

СЕКРЕТ

Секрети у людини мають бути...
Ніхто не знає міцності запас:
Цю таємницю важко осягнути,
І що за нею – нам покаже час.

Хоч у секретах стимул є її сила,
Найкращим є їм розвиток один:
Вона відкриє: «Я тебе любила»,
Він відповідь: «Я теж тебе любив».

---

* * *

Коли вже вік немолодий,
Чекати вже не час побачень.
Хоча фантазії не втрачені,
Та без конкретної мети.
Є ностальгія, смуток самоти
І каяття – та без пробачень...

---

* * *

Себе вважає: лицар за народ!
Але насправді все стається так:
Він цар – гребе усе, держава – то город,
З якого врожаї знімати він мастак.

Чи є такі іще десь дивні люди,
Що люблять відчайдушно сам себе?
Як обкрадуть народ – себе б'ють в груди,
Хоча частиною вони народу є.

---

* * *

Спочатку у житті все досить легко,
Й подій у ньому ще не так багато.
Тоді думками летимо далеко –
Без страху через помилки чи зраду.

Тоді своїм даєш ти волю мріям
І філософії своїй, передчуттям.
Тоді радієш будь-яким подіям
І майже в кожній бачиш сенс життя...

ПЕРШИЙ

Я так втомився, як ще першим був...
Нема вже сил чекати на удачу.
У колі рідних й друзів все забув,
Та стисне щось – здається, що заплачу.

Не можу ще забути, хто є я,
Своє життя перетворити в ніжність.
Це просто доля стомлена моя
Дає про себе знати за поспішність.

Тепер казати можу я розкуто,
Без погляду на море почуттів:
Був першим я – це не було забуто.
Кажу без комплексів, хоч маю мало слів.

Не хвалюся тепер, не малюю себе.
Хто був першим, тот має всі складнощі знати...
Вік такий, що проходить життя повз мене,
То посил цей онуку я хочу віддати.

КОЛИШНІЙ...

Не легко вбити у собі гординю,
Забути насолоду будь-яку.
Хоч вже нема, а судять всі по чину,
Й несеш спокуту за роботу ту.

Навіщо ми займаємо посади?
Пихи заради чи заради бою?
Ні – слід лишити добрий, працювати,
Щоб осуду не чути за собою.

Все змінюється... Інші мають вміння...
Вік на обличчі в дзеркалі – не вперше.
Готовим маєш бути у терпінні.
Іди вперед! Шукай бажань і звершень!

ОНУКИ

Діти нам дарують свято –
Всім нам, хто про них забув.
Будьмо разом святкувати,
Щоб щасливим кожен був.

Щоб ми всі були щасливі,
Щоб усе – не уві сні,
Щоб добро не змили зливи,
Й шастя увійшло у дні.

Справжнє диво, що онуки
Нас ведуть у дивний світ!
Бабці бережуть їх руки,
Що не відчувають літ.

Шастя не бува багато,
Та бабусині слова
Тихий рай навіють й свято –
Створять бабині дива.

ХАРАКТЕР

Характери я бачу по очах,
Вони для мене – путівник душі.
Виразні є – і ті, що геть мовчать,
Та бачу темні задуми чужі.

Навколо, поряд з нами у житті
Є злі і лагідні – завжди таке буває.
Щоб жити в злагоді і доброті,
Ми серцем очі добрі вибираєм.

Якщо розумний, поглядаєш ти
Ласкавим поглядом на інших і на себе.
Тоді не важко досягти мети,
Для того навіть і грошей не треба.

Не думай, що мені здається, ні.
Від мого погляду і твій вже потеплішав –
І легше стало мріяти мені,
Й навколо все тепліше та миліше...

МОЖНОВЛАДЦІ

Сесії та збори – в них така робота,
Засідають навіть у свята та піст.
Кожен виявляє про народ турботу,
Рішення ж їх часто йдуть коту під хвіст.

Всі вони однакові, як одна команда:
Бізнесмени, злодії, з різних місць «тузи»,
Що за будь-яку ціну уперто йдуть до влади
Не задля держави – для мети своєї всі.

В кожного із них є особисті забаганки,
Та не всі пролізли – місць не вистачає всім.
В боротьбі банкрутують один одного банки,
Що завжди при владі будуть – думається їм.

Народ такий ми є – нема де правди діти:
Хоч, як струна, натягнутий терпець,
Тим світимо, хто вміє нас дурити,
Хоча покласти варто цьому вже кінець.

Вони живуть – їм весело щодня і без нагоди,
Нічим їм не загрожує безкарне правосуддя,
Себе вважають ще й представниками від народу...
Чого ми мовчимо? Давно кричати треба, люди!

ДОРОГА В НІКУДИ

Куди подівся дух патріотизму?
Чого держава так занепадає?
Ми просто разом вийшли з комунізму,
Куди йдемо тепер – ніхто не знає.

Коли – тоді чи зараз – людям краще?
Хто впевнено і чітко відповість?
Одні життя отримали багатше,
А інші – каяття чи злидні й злість.

Осуджувати той чи цей вже час –
Прийняти на себе відповідальність,
Бо молоді у цьому чують нас.
Їм впевненість потрібна – не зухвалість.

Що ж тут сказати? Це ганьба всім нам:
За двадцять років не дійшли до визначень:
Один за час цей став великий пан,
А інший є – комуністичний прихвостень.

З ВІРОЮ В БОГА

Таких я знаю, у кого душа порожня –
Живемо поряд, зустрічаємось роками.
Погано, як людина є безбожна,
Ще гірше, як стає такою між нами.

Нам це в житті не відрегулювати –
Себе не змусить вірити чи інших.
Всіх віруючих треба поважати
І знати: правлять світом сили виші.

Що віра – то любов до всіх, до нас,
Хто вірить – знає із дитячих літ.
Слідкуй, щоб вогник цей в тобі не згас,
Наповнив душу – й був блаженний зліт.

ЗАМРІЯНІ «МИШІ»

Сидить, неначе мишка під мітлою,
Тихенько – і ніхто його не знає.
Що у душі такій – закрито, як імлюю,
Хоча він дій свою програму має.

Весь час він думає, як вгору крокувати,
Посаду де й як випросить начальника.
Йому на тих, хто поряд, наплювати
Й на те, що має він освіту «чайника».

Сидить він тихо, от лише сопе,
Очікує на вігідний момент
І мріє: враз відбудеться таке,
Що звільненню посади – аргумент.

На жаль, скрізь сірі миші є –
За пазухою повсякчас каміння.
Здадуть і тата, й все своє:
Честь, гідність – щоб прийняти управління.

Літературно-художнє видання

Іван Іванович Ніточко

Рідному краю

Вірші

Оригінал-макет виготовлено
в Редакційно-видавничій фірмі «Прес-кур'єр»
Свідоцтво про внесення видавця до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 3764 від 22.04.2010 р.
(65057, м. Одеса, пл. Б. Дерев'янка, 1, оф. 718,
тел./факс (0482) 64-96-58, E-mail: gazeta.press@mail.ru).

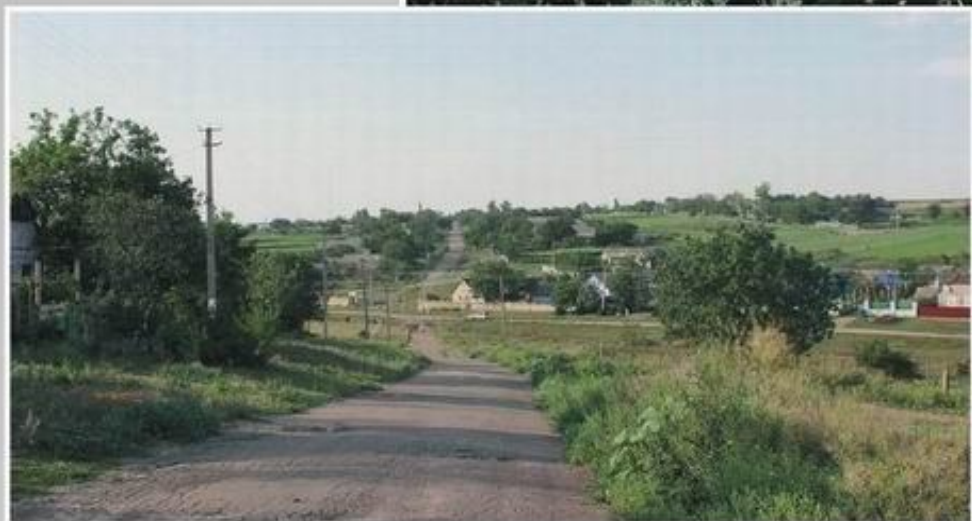
Головний редактор
Літературний редактор
Технічний редактор
Комп'ютерна верстка

Й. О. Бурчо
Н. І. Голикова
Л. М. Афанасенко
О. В. Замойська

Здано у виробництво 06.08.2013. Підписано до друку 08.08.2013.
Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 7,9. Папір офсетний. Друк офсетний.
Гарнітура AGFriguerC. Наклад 200 прим.

Віддруковано з готового оригінал-макета. Видавництво і друкарня
„Астропринт». 65091, м.Одеса, вул. Разумовська, 21. Тел. 7-855-855.
www.astroprint.odessa.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №1373 від 28.05.2003 р.

*Іван Іванович Ніточко –
Директор Державного
архіву Одеської
області, автор 10
монографій та більш
ніж 50 публікацій
історико-краєзнавчої
тематики в наукових
виданнях та пресі*

